

Naisten tietotyö maaseudulla

Vastassa rakenteet ja asenteet

Sari Rannanpää, Samuli Manu ja Kirsi Siltanen, MDI Public Oy
Emilia Kangas, SeAMK

Suomen työmarkkinat ovat erittäin sukupuolittuneet. Tietotyöalojen (informaatio ja viestintä, rahoitus- ja vakuutustoiminta, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta sekä koulutus) sukupuolittuneisuus näkyy erityisesti tarkemmalla toimialajakaumalla tarkasteltuna. Naisten tietotyö Suomessa keskittyy hyvin vahvasti kaupunkialueille, ja maaseudulla koulutuksen merkitys on korostunut (Aro ym., 2021). Monipaikkaisen ja paikkariippumattoman työn edistyessä odotukset tietotyön tekemisen yleistymisestä maaseudulla ovat kasvaneet. Vaikka maaseutu ja kaupunki sinänsä eivät eroa tietotyön tekemisen ympäristönä, naisten tietotyön yleistymistä maaseudulla hidastavat niin rakenteelliset (mm. koulutusmahdollisuuksien sekä koulutusta vastaavien työpaikkojen vähyyden maaseudulla, työnantajien etätyökäytännöt, infrastruktuuri ja saavutettavuus), henkilökohtaiset (uraan ja elämään liittyvien päätösten eritahtisuus) kuin asenteelliset seikat (koulutuksen ja työurien sukupuolisegregaatio ja paikallinen arvoilmapiiiri). Haasteena on myös kuntien ja alueiden kehittämisen sukupuolisokeus: investointien ja muiden elinvoimatoimien oletetaan olevan sukupuolineutraaleja, vaikka niillä on käytännössä laajoja sukupuolivaikutuksia.

Naisten tietotyön edistäminen maaseudulla vaatii sekä yleisesti maaseudun tietotyön haasteisiin pureutumista että nais erityisten kysymysten tarkastelua. Tietotyö on maaseudulla yleisesti ottaen harvinaisempaa kuin kaupunkialueilla, ja se vähenee maakuntatasolla sitä mukaan, mitä kauemmas kaupungeista mennään (Aro & Ruokonen, 2022). Tietotyön edistämiseksi maaseudun elinkeinorakennetta, koulutusmahdollisuuksia, osaavan työvoiman määrää sekä elinkeinojen kytkeytymistä osaksi innovaatioekosysteemejä tulisi kehittää huomattavasti. Myös tietotyötä tukevaan infrastruktuuriin kuten laajakaistayhteyksiin sekä etätyötiloihin pitäisi kiinnittää huomiota. Naisten tietotyön edistämiseksi tarvitaan rakenteellisia muutoksia (mm. koulutuksen ja työelämän segregaation vähentäminen), hyvän elämän edellytyksiä (mm. koulutusta vastaavat työpaikat, toimiva infrastruktuuri, palvelut, kulttuuri ja yhteisöllisyys) että asenteellisia tekijöitä.

Ensimmäinen käytännön askel naisten tietotyön edistämiseen maaseudulla on politiikkatoimien sukupuolivaikutusten tunnistaminen ihmisvaikutusten arvioinnin avulla kunnallisessa ja alueellisessa päätöksenteossa sekä elinvoimapolitiikan suunnittelussa. Naisyrittäjyyden systemaattinen tukeminen, ammatillisten verkostojen vahvistaminen ja työn tekemisen käytäntöjen ja työelämän joustavuuden kehittäminen organisaatiossa tukisivat naisten tietotyötä maaseudulla.

Asiasanat: maaseutu, tietotalous, sukupuoli, segregaatio, työelämä

Tietotyö, naiset ja maaseutu – mahdollon yhtälö?

Tietotyöläisiä luonnehtivat yksinkertaisesti määriteltynä korkea koulutustaso, autonomisuus sekä tieto- ja viestintäteknikkaan nojaava työ (Ojala & Pyöriä 2017.) Työn nähdään pirstaloituvan ja edellyttävän aiempaa syvempää ja henkilökohtaisempaa panosta. Työn tekijältä odotetaan myös jatkuvaa valmiutta, kommunikaatiokykyä, joustavuutta ja palvelualttiutta (Koivunen ym. 2018.) Tietotyö ei uudessa taloudessa ole vain työn tekemisen tekniikkaa, vaan laajempi muutos työn ja työuran luonteessa.

Väestöltään ja elinkeinorakenteeltaan monipuoliset kaupunkiseudut ovat perinteisesti olleet tietotalouden ytimessä. Kaupungeissa on runsaasti osaavaa työvoimaa, erikoistuneita yrityksiä, yliopistoja sekä tutkimuslaitoksia, joiden verkostoituminen tukee innovaatioiden syntymistä (Koste ym. 2020). Kaupunkiseudut hyötyvät myös niin sanotuista kasaantumiseduista, jotka vaikuttavat erityisesti korkean osaamisen ja tietointensiivisten yritysten sijoittumiseen kaupunkiseuduille. Tietotalous ja sen luomat työpaikat ovat olleet haaste maaseudulle väestöpohjan, osaavan työvoiman, innovaatioekosysteemien sekä elinkeinorakenteen osalta. (Storhammar & Virkkala 2003).

Vaikka tietotyön nähdään mahdollistavan monipaikkainen työ, kuuluu tietotyön ominaisuuksiin silti tietotyöpaikkojen tai korkean inhimillisen pääoman työpaikkojen erittäin voimakas agglomeraatio suuriin väestökeskittymiin. Etätyön yleistymistä on odotettu jo useita vuosikymmeniä, mutta se ei ole yleistynyt siinä määrin, kuin vielä vuosituhannen vaihteessa odotettiin. Tietotyöläisten yleisin työpaikka on edelleen työnantajan tarjoama työtila, vaikka työ itsessään mahdollistaisi joustavan tai etätyön. (Ojala & Pyöriä 2017). On vielä aikaista sanoa, missä mittakaavassa ja kuinka pysyvästi tilanne muuttuu koronakriisin myötä.

Tietotyön keskittyminen on alueellisesta näkökulmasta erityisen merkityksellinen ilmiö, koska uuden työn teoriakeskustelussa on luonnehdittu uuden työn ajallisen loputtomuuden ja tilallisen rajattomuuden olevan yksi uutta työtä vanhasta työstä laadullisesti erottavia piirteitä. Tietotyön rajattomuutta ja mukautumista erilaisiin, sekä työstä että yksilöstä lähteviin intresseihin voi pitää tietotyön työelämävaikutusten keskeisimpänä lähtökohtana. Rajattomuus on sekä tietotyön tilallisen ulottuvuuden (maaseudun tietotyö muiden muassa) että tietotyön sukupuolittuneisuuden (tietotyö joustavana työllistymisen strategiana) yksi taustaoletus. Sitä on siis syytä tarkastella tarkemmin.

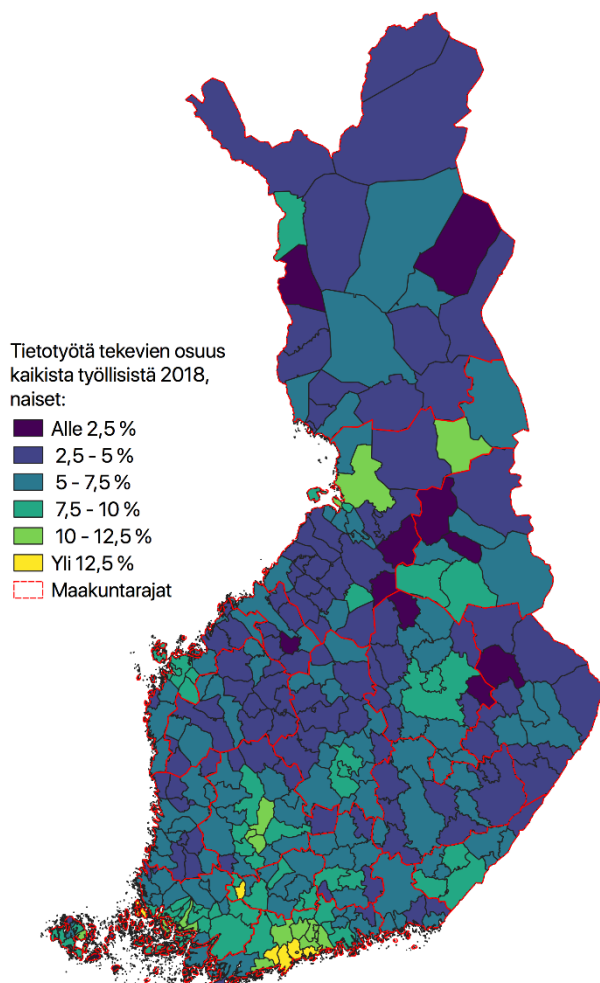
Maaseudun naisten työelämää, yrittäjyyttä sekä naisten tarvitsemia palveluita ja yhteyksiä on vahvistettu maaseutupolitiikan keinoin jo vuosikymmeniä. Maaseutupolitiikassa naisten muuttoliike ja tasa-arvo on ollut pitkään keskustelun aiheena. Esimerkiksi maaseutupolitiikan naisteemaryhmä toimi tiiviisti 1990-luvulta 2000-luvun loppuvuosiin (ks. Stenfors 2007). Uusin keskustelu tietotyön kasvavasta merkityksestä, väestörakenteen vinoutumisesta ja monipaikkaisen asumisen mahdollisuuksista edellyttää kuitenkin uutta tietoa ja uusia käsitteitä. Kysymys ei ole enää siitä, miten naisten työ ja elämä mahdollistuvat maaseudulla miesenemmistöisen työpaikkarakenteen rinnalla. Kysymys on enemmän siitä, miten tietointensiivisiä korkean tuottavuuden aloja voidaan vahvistaa ja hyvinvoinnin edellytyksiä tukea maaseudulla, tunnistaen koulutusalojen, elinkeinorakenteen ja muuttoliikkeen voimakas sukupuolittuminen.

Hankkeen tavoitteet, tutkimusmenetelmät ja aineistot

Uuden työn mahdollisuudet maaseudulla naisten näkökulmasta (UUTTU) -hankkeen päätavoitteena oli tuottaa tietoa uuden työn ja tietotalouden (tietointensiivisen palvelutoiminnan) reunaehdoista maaseudulla naisten näkökulmasta. Hankkeessa tuotettiin, nais- ja maaseutunäkökulmiin keskittyen, tietointensiivisen palvelutoiminnan nykytilan katsaus maaseudulla, kartoitettiin uuden työn mahdollisuuksia edistäviä ja jarruttavia tekijöitä sekä kartoitettiin ja ehdotettiin ohjauskeinoja uuden työn edistämiseksi. Hankkeessa vastattiin tutkimuskysymykseen, **mitkä tekijät edistävät tai jarruttavat uuden työn mahdollisuuksia maaseudulla naisten näkökulmasta**. Tilastojen ja käsitteiden rajoitteista johtuen hankkeen tarkastelu keskittyi erityisesti tietotyöhön laueamman uuden työn käsitteen sijaan.

Tutkimuksessa tehtiin kirjallisuuskatsaus sekä kattava katsaus tietointensiivisen palvelutoiminnan nykytilasta maaseudulla dokumenttien, asiantuntijahaastattelujen sekä tilastojen (Tilastokeskuksen erillisaineisto) kautta. Uuden työn mahdollisuuksia kartoitettiin avoimen sähköisen kyselyn sekä kolmen tapaustutkimuksen (digipalvelut Kainuussa, matkailu Meri-Lapissa sekä alkutuotanto Etelä-Pohjanmaalla) kautta. Keinoja naisten tietotyön edistämiseen maaseudulla kartoitettiin sähköisen kyselyn, haastattelujen, dokumenttien sekä työpajojen kautta.

Hankkeen tulokset ja johtopäätökset

Kartta 1 Tietotyötä tekevien naisten osuus kaikista työllisistä. Lähde: Aro ym. 2020

Hankkeen tulokset vahvistavat käsitystä siitä, että Suomen työmarkkinat ovat vahvasti sukupuolittuneet, ja toimialat jakautuvat yhä vahvasti "miesten ja naisten aloiksi". Hankkeessa tuotettu tilastokatsaus tuotti uutta tietoa sukupuolisegregaation alueellisesta ulottuvuudesta. Tilastojen perusteella työmarkkinoiden sukupuolittuneisuus korostuu maaseudulla erityisesti ravitsemispalveluiden, majoituksen, koulutuksen sekä terveys- ja sosiaalipalveluiden aloilla. Kun tarkastellaan erityisesti tietoaloja, on niiden sukupuolittuneisuus maaseudulla hieman vähäisempää kuin kaupunkialueilla. Tietotyötä tekevien naisten osuus kaikista työllisistä maaseutualueilla on kuitenkin vähentynyt vuosina 2007-2018, kun taas tietotyön merkitys kaupunkialueilla on kasvanut huomattavasti. Tietotyötä tekevien määrä oli maaseutualueista korkein kaupungin läheisellä maaseudulla sekä ydinmaaseudulla.

Tilastotarkastelu toi myös esiin tilastoluokituksen vajavaisuuden työn ja talouden laadullisen muutoksen kuvaajana. Perinteisten alojen tietoisuminen, teknologisoituminen ja digitalisoituminen jää tilastojen ulottumattomiin, ja näin myös osa tehdystä tietotyöstä. Tähän teemaan pureutuvaa uutta tutkimusta on saatavilla niukasti ja maaseututyypillisten alojen (mm. alkutuotanto) tietoisumiskehityksestä tarvitaan lisää erityisesti laadullista tutkimusta.

Tietotyön, sukupuolittumisen ja maantieteen yhdistelmän kuvaaminen on käsitteellisesti haastavaa, näkökulman yhdistäessä useita erilaisia keskusteluja. Tämä näkyy myös hankkeen tapaustutkimuksissa, joiden kohdalla tiedonkeruu oli paikoin haastavaa. Hankkeen perusteella käy ilmi, että työn ja uran sukupuolittuneisuutta ja siihen liittyviä ongelmia ei monesti tunnisteta. Myös alueiden ja kuntien elinvoimapolitiikka on pääosin sukupuolisokeaa ja tasa-arvotyökaluja käytetään useilla alueilla puutteellisesti tai taitamattomasti – tai ei välttämättä lainkaan.

Tietotyö näkökulmana korostaa toimivan infrastruktuurin merkitystä. Erityisen tärkeää on toimiva verkkoyhteys. On kuitenkin olemassa paljon erityisesti maaseutumaisia alueita, missä ei ole toimivaa verkkoyhteyttä. Verkkoyhteyden merkitystä korostaa koronakriisin myötä räjähdysmäisesti lisääntynyt etätöskentely ja hybridit työmuodot, jotka ovat tyypillisesti mahdollisia juuri erilaisilla tietoaaloilla. Monipaikkainen ja paikkariippumaton työskentely irrottavat työn organisaation sijainnista, mutta myös korostavat paikan merkitystä uudella tavalla. Kun asuinpaikan valinta ei välttämättä riipu enää työpaikan sijainnista, korostuvat asuinpaikan valinnassa entisestään saavutettavuuden eri ulottuvuudet, houkutteleva asuntotarjonta sekä hyvä palvelutaso. Nämä kaikki tekijät ovat kuitenkin haasteita useille maaseutualueille. Näin myös sukupuolittuneen tietotyön edellytykset kytkeytyvät maaseudun rakenteelliseen kehitykseen, jota on osittain tuotettu myös poliittisten valintojen kautta.

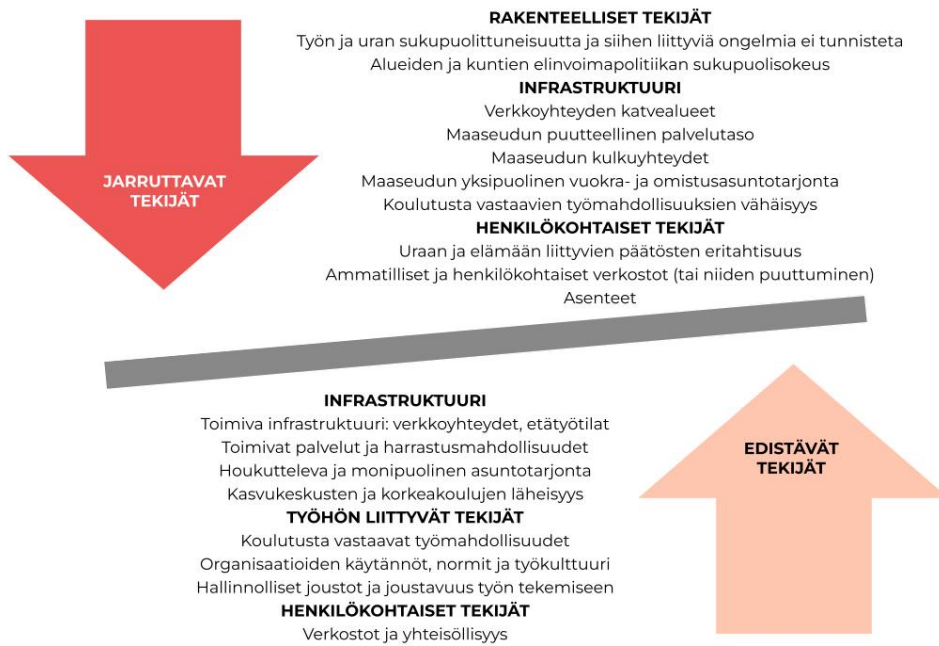
Tietotyön mahdollisuudet maaseudulla edellyttävät hyviä verkostoja. Yhtäältä tarvitaan vahvoja työhön liittyviä verkostoja, jotta irtautuminen työyhteisöstä on mahdollista, kun taas toisaalta tarvitaan paikallisia verkostoja, jotta maalle asettuminen ja maalla asuminen ovat sujuvia. Tämä kuvastaa maalla työskentelevien tietotyöntekijöiden urapolkua. Oman työtehtävän edellyttämä pohjakoulutus on hankittu tyypillisesti kaupungissa sijaitsevassa korkeakoulussa ja myös työuran alku ja siihen liittyvät verkostot on rakennettu kaupunkimaisessa ympäristössä. Täysin maalle sijoittuva urapolku tietoaalalla on harvinaista. On kuitenkin kiinnostava jatkotutkimuksen aihe, miten maaseututyypillisten perinteisten alojen tietoisuminen vaikuttaa urapolkuihin ja elämänkaareen.

Hankkeen kyselyssä, haastatteluissa sekä työpajoissa kävi selvästi ilmi, että tietotyön tekemisen ympäristönä maaseutu ja kaupunki eivät eroa toisistaan. Sen sijaan arkeen, uraan ja elämään liittyvät tekijät ovat ratkaisevassa asemassa työhön ja asuinpaikkaan liittyvissä päätöksissä. Haasteena ovat erityisesti uraan ja elämään liittyvien päätösten eritahtisuus: kun voisi työn puolesta muuttaa maaseudulle, oma elämä saattaa olla jo vahvasti kiinnittynyt kaupunkiin. Aiemman tutkimuksen mukaan naisille kokemukset työympäristöstä ja työnantajasta ovat tärkeitä tekijöitä, jotka vaikuttavat heidän päätöksiinsä joko lähteä tai jäädä työpaikalle (Biese & Choroszewicz 2019). Joustavien työjärjestelyjen saatavuus organisaatiossa voi luoda naisille mahdollistavan rakenteen jäädä työpaikalle. Erityisesti naiset ja äidit hyötyvät joustavasta työkuulttuurista (Ruppanner ym. 2018). Työelämän ja työpaikkojen rooli naisten toimijuuden mahdollistamisessa on erittäin keskeinen tilanteissa, jossa eletään keskellä vaativaa elämänvaihetta. Organisaatioiden tulisikin investoida perheystävälliseen kulttuuriin, käytäntöihin ja ohjelmiin, jotka mahdollistavat naisten yksilöllisen toimijuuden saavuttamisen (Biese & Choroszewicz 2019).

Yksilön suhdetta maaseutuun on mahdollista hahmottaa arjen, uran ja elämänkaaren kautta. Nämä aikahorisontit toisaalta kehystävät kokemusta maalla asumisesta ja työskentelystä sekä luovat rakenteellisia reunaehtoja yksilön mahdollisuuksille työskennellä maaseudulla. Tietotyöalojen näkökulmasta maaseudulla on useita sosiaalisiin ja taloudellisiin tekijöihin liittyviä haasteita, jotka ilmenevät arjen tasolla (esim. puutteellinen tietoliikenne- ja liikenneinfrastruktuuri), uran tasolla (esim. ammatillisten verkostojen heikkous, ns. ensimmäisten työpaikkojen puute) sekä elämänkaaren tasolla (esim. voimakkaasti sukupuolittuneet koulutusala- ja ammattialat).

asiantuntijauraa on nykyään haastavaa lähteä rakentamaan maalta käsin. Nykyiset maaseudun tietotyöhön liittyvät toimet keskittyvät useimmiten arjen tasolle sivuuttaen uraan ja elämäntaakkaan liittyvät valinnat ja rakenteelliset reunaehdot, kuten uralla etenemisen ja koulutusvalinnat.

Hankkeen tulokset korostavat verkostojen merkitystä osana tietotyöläisen arkea, uraa ja elämää. Tarvitaan vahvoja verkostoja, jotta sijainti ei ole haitta työyhteisön tai asiakkaiden näkökulmasta. Toisaalta tarvitaan paikallisia verkostoja, jotta maalle asettuminen ja maalla asuminen onnistuu sujuvasti. Kytkeytyminen nostaa esiin kysymyksen maaseudun vastaanottokyvystä. Kuinka paljon moninaisuutta suomalaisilla maaseuduilla sallitaan ja halutaan? Mahdollisuus elää arvojen mukaista elämää ja olla yhteydessä samanhenkisiin ihmisiin on keskeistä tietotyöläisille hankkeen aineistojen perusteella.

Kuva 1 Naisten tietotyötä maaseudulla jarruttavat ja edistävät tekijät

Yhteenveto toimitusasuosituksista

Tietotyön kehittämiseksi maaseudulla alueellista kytkeytymistä ja verkostojen muodostumista täytyy tukea valtakunnan, alueiden ja kuntien tasolla

Monipaikkaisuus ja paikkariippumattomuus ovat kasvattaneet merkitystään tietotyöaloilla erityisesti koronakriisin jälkeen. Näin verkostot ja kytkeytyminen ovat paljolti sidoksissa myös materiaaliseen infrastruktuuriin, erityisesti tietoliikenneverkkoihin. Verkkoyhteydet ovat haaste erityisesti syrjäisillä maaseuduilla. Yksi mahdollisuus fasilitoida ja ruokkia verkostojen syntymistä on yhteisöllisten työtilojen rakentaminen, josta on jo lukuisia esimerkkejä ympäri Suomea.

Työn tekemisen käytäntöjä sekä työelämän joustavuutta tulisi kehittää organisaatiotasolla

Mahdollisuudet monipaikkaiseen ja paikkariippumattomaan työhön ovat voimakkaasti sidoksissa työnantajien asenteisiin sekä organisaatiokulttuuriin, joihin maaseutupolitiikan perinteisten ohjauskeinojen on vaikeampi vaikuttaa. Tähän tarvitaan laajempaa näkemystä sekä useiden valtakunnan tason toimijoiden yhteistyötä sekä yksittäisten työnantajien käytäntöjen muutosta.

Naisyrittäjyyden tukemiseen tarvitaan vahvempi ote

Naisyrittäjyyttä tuetaan Suomessa lähinnä kehittämishankkeiden sekä naisverkostojen avulla. Valtiolta, alueilta sekä kuntien elinkeinotoimijoilta tarvitaan vahvempaa otetta naisyrittäjyyden edistämiseen, tukemiseen ja kehittämiseen. Naisyrittäjyyden tukemisen mahdollisuuksia täytyy avata selkeästi paikallistasolla esimerkiksi Leader-ryhmille.

Ihmisvaikutusten tunnistaminen ja arviointi tulee ottaa osaksi kunnallista päätöksentekoa

Jotta politiikkatoimien sukupuolivaikutukset voidaan tehdä näkyväksi, niiden sukupuolisokeus täytyy tunnustaa ja vaikutukset eri ihmisryhmiin tunnistaa. Ihmisvaikutusten arvioinnin kautta saatu tieto luo mahdollisuuksia toteuttaa sukupuolittuneisuuden paremmin tunnistavaa elinvoimapolitiikkaa maaseutumaisissa kunnissa, alueilla sekä valtakunnan tasolla. Lisäksi käsitys ihmisvaikutuksista kannustaa hyödyntämään jo olemassa olevia tasa-arvotyökaluja, jotka ovat nykyisellään alihyödynnettyjä erityisesti maaseutumaisilla alueilla.

Maaseudun koulutusmahdollisuuksia täytyy parantaa ja kehittää

Eri alueet eroavat merkittävästi toisistaan koulutusmahdollisuuksien ja tarjonnan näkökulmasta. Hankkeen tulosten perusteella korkeakoulujen sijainneilla on yhteys tietotyöalojen kehitykseen alueella sekä aluekehityksen sukupuolittuneisuuteen. Lähellä olevat korkeakoulukaupungit vaikuttavat merkittävästi myös maaseutujen tietotyön mahdollisuuksiin. Koronakriisin myötä kehittyneet etäteknologiat sekä etätyöskentelyyn liittyvien normien ja asenteiden muutos avaavat uusia mahdollisuuksia alueellisen koulutustarjonnan laajentamiseen. Uudenlaisia etänä toteutettavia koulutuksen muotoja on mahdollista yhdistää alueellisiin etätyöhubeihin ja kohtaamispaikkoihin.

Segregaation purkaminen täytyy ottaa osaksi koulutuspolitiikan tavoitteita

Koulutuspolitiikalla on yhteys sekä maaseudun tietotalouden kehityksen piirteisiin että työmarkkinoiden sukupuolittumiseen. Koulutuksen instituutiot kehystävät arjen, uran ja elämänkaaren aikahorisontteja merkittäväällä tavalla erityisesti Suomen kaltaisessa vahvasti julkiseen toimintaan nojaavassa koulutusjärjestelmässä. Esimerkiksi koulutusvalinnat ja uraodotukset muovautuvat tiiviissä vuorovaikutuksessa koulutusjärjestelmän kanssa. Esimerkiksi käsitykset siitä, millaiset urat ja elämäntavat ovat mahdollisia maaseudulla muokkaavat nuorten elämänkaaren ja uran suunnitelmia. Normitietoisuus edellyttää koulutuksen parissa työskenteleviltä asiantuntemusta ja osaamista, jota on mahdollista kehittää esimerkiksi hanketoiminnalla.

Lähteet

Aro, R., Kangas, E. Manu, S. Rannanpää, S. & Siltanen, K. (2021) Tilastokatsaus naisten tietotyöstä maaseudulla. MDI Public Oy. Saatavilla: <https://www.mdi.fi/content/uploads/tilastokatsaus-uuttu-mdi-201221.pdf>

Aro, R., Ruokonen, H. & Varjonen, J. (2022) Tietotyö maaseudulla - mitä kertovat tilastot? MDI Public Oy. Saatavilla: <https://www.mdi.fi/wp-content/uploads/2022/05/matti-tilastokatsaus-2022-mdi.pdf>

Biese, I. & Choroszewicz, M. (2019) Opting out: professional women develop reflexive agency. Equality, Diversity and Inclusion, 38(6), 619-633.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK (2019) Naiset ja miehet työelämässä. Saatavilla: <https://ek.fi/wp-content/uploads/Naiset-ja-miehet-tyoelamassa-2019-EK.pdf>

Koivunen, T., Otonkorpi-Lehtoranta, K., Leinonen, M., Heiskanen, T. & Korvajärvi, P. (2018) Uuden työn sukupuolistavat käytännöt ja sopimisen muodot. Työraportteja 100/2018. Tampereen yliopisto.

Koste, O. Lehtovuori, P. Neuvonen, A. & Schmidt-Thomé, K. (2020) Miksi Suomen kaupungistuminen jatkuu? Argumentteja keskusteluun Suomen kaupungistumisen syistä 2020-luvulla. Saatavilla: <https://www.demoshelsinki.fi/wp-content/uploads/2020/02/julkaisu--miksi-suomen-kaupungistuminen-jatkuu-.pdf>

Ojala, S. & Pyöriä, P. (2018) Mobile knowledge workers and traditional mobile workers: Assessing the prevalence of multi-locational work in Europe. Acta Sociologica, 61(4), 402-418.

Ruppanner, L., Lee, R., & Huffman, M. (2018) Do mothers benefit from flexible work? Cross-national evidence for work Time, job Quality, and satisfaction. International Journal of Sociology, 48(2), 170-187.

Stenfors, P. (2007) Maaseutupolitiikkaa naisten äänellä: Naisteemaryhmän tarina 1990-2007. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja, 5/2007. Helsinki: Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä.

Storhammar, E. & Virkkala, S. (2003) Maaseutuyritysten innovaatioprosessit: kaupungin ja maaseudun vuorovaikutuksen näkökulma. Jyväskylän yliopisto. Julkaisu 153.

Lisätietoja

Sari Rannanpää, johtava asiantuntija, MDI, sari.rannanpaa@mdi.fi

Samuli Manu, asiantuntija, MDI, samuli.manu@mdi.fi

Kirsi Siltanen, asiantuntija, MDI, kirsi.siltanen@mdi.fi

Emilia Kangas, projektipäällikkö, SeAMK, emilia.kangas@seamk.fi

Linkki hankkeeseen: <https://www.mdi.fi/uuttu/>

UUTTU-hankkeen rahoitti maa- ja metsätalousministeriö Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hankeryhmän esityksestä, Makeran valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin suunnatuista varoista. Hankeaika: 15.5.2021 – 30.6.2022